

ПЕЧЕНИГА-УГЛИЦЬКИЙ

П. Печенига-Углицький

ПЕЧЕНИГА-УГЛИЦЬКИЙ (Pecheniha-Ouglitzky, справж. прізвище — Углицький) Павло Іванович (20.06.1892, с. Печениги, тепер смт Харків. обл. — 2.07.1948, м. Нью-Йорк, США) — композитор, диригент, контрабасист, педагог. Від 7-и років співав у архієрей. хорі, потім хорі Благовіщенського монастиря в Харкові. Закін. муз. школу IPMT у Харкові (1912, навч. у Ф. Якименка), Петерб. конс. (1914, кл. композиції Ф. Якименка, О. Глазунова, О. Черепніна, Й. Вітоля, В. Калафаті), отримав “диплом вільного митця”). 1914—19 — артист оркестру (контрабас) Маріїн. т-ру. викладач теорії музики й композиції в консерваторіях Петрограда (тепер С.-Петербург), Ростова-на-Дону, Краснодару. 1919—20 — диригент оперних вистав у Катеринославі (тепер Дніпро), Ялті (тепер АР Крим), 1920—22 — Константинополі (тепер Стамбул, Туреччина). Від 1922 жив у США (Нью-Йорк): контрабасист оперн. й Нью-Йорк. симф. оркестрів, диригент і оркестрант орк. Нац. радіокомпанії, диригент хору й орк. укр. т-ру при Народному домі. По прибутті до США, П-У. спочатку не контактував із тамтешньою укр. громадою. Тогочас. творчість П-У. (струнні *квартети*, симф. *поема*, *опера*) не мала шир. розголосу. Підтримував дружні стосунки з Р. Придаткевичем, М. Гайворонським, 1934 відвідував концерти створ. ними Тов-ва приятелів укр. музики (1934—38). 1936 листувався з В. Авраменком з приводу виходу в світ 1-о у США укр. звук. фільму-опери “Наталка Полтавка”. Створив симф. оркестр, з яким 8 січ. 1939 у Карнегі-Гол (Нью-Йорк) вперше (власним коштом) дав концерт, присв. 125-річчю від дня нар. Т. Шевченка, з власних вок.-симф. творів [поема “Україна” (за “Гайдамаками” Т. Шевченка), “Ранок”, “Вакханалія”, Andante, *Скерцо*, “Саркастична серенада”, “Мелодія”, “Весільна пісня”, Аркан (3 ост. на основі укр. *пісень народних*), вок.-інстр., зокр. *кантата* “Б’ють пороги” на сл. Т. Шевченка]. Ця акція стала поштовхом для зміцнення взаємин композитора з укр. діаспорою.

П-У. працював у різних жанрах і формах: хор. *мініатюри* (“Чумак”, “Молитва”, “Човен”, “Зозуля”), кантати (“Б’ють пороги”), що засвідчували новатор. пошуки митця. В інстр. музиці схилявся до клас. форм (*Соната*, Вісім *прелюдій*, Анданте, Інтермецо, Фуга, “Діатонічні паралелізми”). Лір. образи втілено в “Елегії”, “Прощанні”, “Уявному портреті”), жанр. природи вчувається в *Менуеті*, *Полонезі*, *Пісні*, 3-х *Коломийках*, *Жалобному марші*. Твори малих форм позначені шляхетною мелодикою і дбайливим шліфуванням деталей. Масштаб. композиції представлено *Концертом* для скрипки з орк., симф. *сюїтою* та поемою “Україна” (1930-і), інтродукція якої побуд. на мотиві козац. марш. пісні “Гей, гук, мати, гук”. Сучасники відзначали майстерну *інструментовку* та глибокий вплив на творче мислення П-У. музики П. Чайковського, а на нац.-свідоме спрямування творчого пошуку — М. Лисенка.

Романт. опера “Відьма” П-У. за повістю Є. Гребінки (*лібрето* С. Чарнецького) — одна з 1-х

в укр. діаспорі. Лір. тема тісно переплетена з соц.-драматичною та історичною. У музиці використано *жартівливі* й *танцювальні* (“Од Києва до Лубен”, “Ой на горі метелиця”), *чумацькі* (“У Києві на риночку”) *пісні* тощо. Основою муз. *драматургії* опери стала *історична* пісня “Гей, не дивуйтесь”. У діаспорі виконувались: “Героїчна кантата” п/к П. Маценка (1959, Едмонтон, Канада, до 250-річчя бою під Полтавою за участю І. Мазени), опери “Відьма” (1964, Карнегі-Гол, конц. постановка, на ознаменування 70-річчя УНС, дириг. І. Задорожний). На відзначення 150-річчя від дня нар. Т. Шевченка (1964) в залі Гантер коледжа в Нью-Йорку відбувся ювілейний концерт за участю хору “Думка” та симф. орк. п/к І. Задорожного, солістів Ш. Ордассі-Баранської (Метрополітен-опера, США), Г. Андрєадіс (т-ру “Колон”, Буенос-Айрес, Аргентина) та А. Добрянського, де прозвучала кантата “Б’ють пороги” П-У. У концерті з нагоди 1000-річчя хрещення Русі-України (Детройт, листоп. 1988, зал “Orchestra Hall” за участю Детройт. хору Укр. тисячоліття, симф. орк. м. Воррена та солістів) виконано “Гімн на прославлення хрещення України” П-У. Рукописи творів П-У. зберігаються у відділі рукоп. пам’яток і архів. колекції Музею-архіву ім. Д. Антоновича УВАН у Нью-Йорку (США; ф. 3), епістол. спадщина (листи композитора до П. Маценка) — в особистому архіві П. Маценка в Осередку Укр. культури та освіти у Вінніпегу (Канада), окр. нот. видання П-У. — в архіві І. Соневицького в Ін-ті літургійних наук Укр. католич. ун-ту у Львові.

Тв.: опери — “Козаки” (за повістю Є. Гребінки “Олекса Попович, або Чайковський”), “Відьма” (лібр. С. Чарнецького за істор. романом Є. Гребінки, 1936—40, пост. 1964, Нью-Йорк), “Вій” (за М. Гоголем, незакін.), “Сос і Вартідер” (на сюжет вірм. нар. драми); балет “Легінь” (лібр. Д. Чутра, 1938); вок.-симф. — кантата “Б’ють пороги” (за Т. Шевченком); для симф. орк. — Сюїта, поема “Україна” (за “Гайдамаками” Т. Шевченка), “Brain Child”, Жалобний марш, Полонез, Козачок, П’ять укр. нар. пісень, Коломийки та ін.; для скр. з орк. — Концерт; для влч. з орк. — Мелодія; 3 струн. квартети; п’єси — для фп.: Соната, 8 Прелюдій, Анданте, Інтермецо, Фуга — для фп. соло; “Діатонічні паралелізми” (для фп. або органа в 4 руки чи 2-х фп.), “Орієнтальні силуети” тощо; для влч. — Соната; хори — “Пісня на відзначення 950-річчя Хрещення України”, 2 Літургії та ін.; романси (бл. 10), солоспівні на сл. Т. Шевченка “Ой одна я, одна”, “Думи мої”, “У перетику ходила”, “Утоптала стежечку” (для жін. голосу), “Минають дні” (для тенора), “Ти не хотіла вірити мені”, “Елегія” на сл. О. Пушкіна та ін.; вок. анс.; обр. укр. і рос. нар. пісень, музика до к/ф. Друк.: *Pecheniha Ouglitzky P. Ukraine. A tone poem for Grand orchestra by Payl Pecheniha-Ouglitzky* [партитура]. — New York, 1943.

Літ. тв.: Перший концерт “Приятелів української музики” // Свобода (Нью-Йорк). — 1934. — 29 берез.; Листи П. Печениги-Углицького до П. Маценка // Павло Маценко. Музиколог, композитор і громадський діяч: зб на пошану 90-ліття народин / Упоряд. і ред. В. Верига. — Торонто, 1992; З моїх спогадів // Лисенко І. Музична культура України у спогадах, мат-лах, листах. — К., 2008.

Літ.: Рудницький А. Українська музика. — Мюнхен, 1963; *Його ж.* Зустрічі з українськими музикантами в Америці // Укр. музика. — 1938. — № 9—10; *Його ж.* Пам'яті Павла Печеніґа-Углицького [Некролог] // Свобода (США). — 1948. — 23 лип.; *Його ж.* Про музику і музик — Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто. — 1980; *Лисенко І.* Композитор зі Слобожанщини (Павло Печеніґа-Углицький) // *Його ж.* Музики сонячні дзвони. — К., 2004; [Б. л.]. Українська музика на радіо // Свобода. — 1939. — 5 січ.; *Безручко Л.* Думки з приводу першого українського симфонічного концерту в Америці // Там само. — 9 січ.; [Б. л.]. Небувалий симфонічний концерт // Там само. — 10 січ.; *Гайворонський М.* Концерт П. Печеніґа-Углицького в Нью-Йорку // Націоналіст (Нью-Йорк). — 1939. — 18 січ.; *Витвицький В.* Симфонічний концерт у Детройті // Свобода. — 1953. — 10 лют.; *Його ж.* Павло Печеніґа-Углицький і його опера // Там само. — 1964. — 20 лют.; *Сурмач М.* Пам'ятник, якого не поставлено // Там само. — 1960. — 6 серп.; *Його ж.* Історія моєї “Сурми” — Нью-Йорк, 1982; *Ouglitzky conducts own works* // The New York Sun. — 1939. — 9 January; *Ouglitzky conducts Ukrainian program at Carnegie Hall* // New York Herald Tribune. — 1939. — January 9; ЦДАГО України (Київ). — Ф. 269. — Оп. № 1. — Спр. 336: Комітет першої української говорючої (звукової) фільми в Нью-Йорку.

Г. Карась

ПЕЧЕНЮК Майя Антонівна (15.02.1946, с. Прокурівка, тепер Ярмолинецького р-ну Хмельн. обл.) — співачка (*сопрано*), педагог. Канд. пед. наук (1989). Професор (2011). Лауреатка Обл. премії в галузі муз. мистецтва ім. В. Заремби (2004). Член НВМС (2005). Закін. муз.-пед. ф-т Кам.-Подільськ. (Хмельн. обл.) пед. ін-ту (1973, тепер Ун-т ім. І. Огієнка). Відтоді — його викладачка: вокалу, методики муз. виховання й наук. досліджень, основ мист. дисциплін; з 1992 — доцент, з 2011 — професор. Відмінник освіти України (2003). Володарка відзнаки міста “Честь і шана” (2005), почесного знаку ім. Софії Русової (2006). Член НВМС (2005). Закін. муз.-пед. ф-т Кам.-Подільськ. (Хмельн. обл.) пед. ін-ту (1973, тепер Ун-т ім. І. Огієнка). Відтоді — його викладачка: вокалу, методики муз. виховання й наук. досліджень, основ мист. дисциплін; з 1992 — доцент, з 2011 — професор, з 2014 — зав. кафедри муз. мистецтва. Удосконалювала майстерність на ф-ті підвищення кваліфікації Львів. конс. (1972—73, кл. вокалу *О. Бандрівської*), Київ. нац. ун-ті ім. М. Драгоманова (1979, кл. *Г. Шоліної*; 1984, *В. Любимової*) та у Київ. конс. (1991, кл. *Є. Єгоричевої*). Творча й громад. діяльність П. пов'язана з власною вик. практикою. В її репертуарі — твори укр. композиторів минулого й сучасності, арії з опер, обробки нар. пісень, дуети та вок. ансамблі. Зав. Мемор. кабінету *М. Леонтовича* при Ун-ті (2002); кер. наук. проекту “Проблеми естетичного виховання молоді засобами музики у школах різного типу навчання і вищих закладах освіти”. Авторка понад 100 публікацій з проблем муз. педагогіки, культури, краєзнавства, навч. посібників. Підготувала понад 60 переможців твор. змагань: 4 — всеукр. конференцій, 5 — Гран-прі та 56

лауреатів всеукр. і міжнар. мист. конкурсів, 12 лауреатів регіон. конкурсів. Керувала 6-а кандидат. дисерт. працями — Г. Ватаманюк, Л. Гавриленко, Т. Карпенко, О. Прядко, М. Стасюк, М. Ярова.

Літ. тв.: Буквар сопілкарка. — Хмельницький, 1998, ²2004 (у співавт. із *П. Леонтієвим*); Дзвінки голоси: Муз. хрестоматія. — Тернопіль, 1999, 2000, 2001, 2003 1999, 2000, 2001, 2003 (для учнів з 1—8-х кл. — усього 9); Музиканти Кам'янецьчини: Біогр.-репертуар. довідник. — Хмельницький, 2003; Музей М. Леонтовича в Кам'янець-Подільському університеті. — Кам'янець-Подільський, 2007; Використання творів Т. Г. Шевченка у патріотичному вихованні школярів // Т. Г. Шевченко і Поділля. — Кам.-Подільський, 1990; Використання стрілецьких пісень у музично-виховній роботі загальноосвітньої школи // Українство і гуманізація освіти. — Дніпропетровськ, 1993; До питання виховання учнів засобами народного мистецтва // Альтернативні ідеї, підходи і технології навчання та освіти. — Тернопіль, 1993; Використання народного поетичного епосу у навчально-виховній роботі загальноосвітньої школи // Проблеми розвитку художньої культури. — К., 1994; Збірачка фольклору Тамара Сис-Бистрицька (до 90-річчя) // НТЕ. — 2003. — № 5; Видатний піаніст Лео Сирота // Наука і освіта. — Дніпропетровськ, 2005. — Т. 29; Тадей Ганицький — славний музичний діяч Кам'янецьчини // Наук. записки Терноп. нац. пед. ун-ту ім. В. Гнатюка та НМАУ ім. П. Чайковського. — К., 2005. — Вип. 2; Діячі музичної культури Поділля // Зб. наук. праць. — Серія педагогічна. — Кам.-Подільський, 2004. — Вип. 6; До проблеми класифікації жіночих голосів за методикою Соломії Крушельницької // Наук. записки Терноп. пед. ун-ту. — Серія: педагогіка. — Тернопіль, 2008; Взаємозв'язок пісенного фольклору слов'янських народів (польського і українського) // Мат-ли IV міжн. наук.-практ. конференції. — Х., 2008. — Вип. 3; Музей М. Д. Леонтовича // Мистецтво та освіта. — 2008. — № 2; Зародження і передумови виникнення української естрадної пісні, її видатні представники // Зб. наук. праць. — Серія педагогічна. — Кам.-Подільський, 2008. — Вип. 15; Родове коріння авторської (бардівської) пісні, її стилеві ознаки // Наук. праці Кам.-Поділ. нац. ун-ту ім. І. Огієнка. — Кам.-Подільський, 2008; *Polske remeniszcje w Podolskim piosennym folklorze* // Культурна спадщина України. — Черкаси, 2009; Добро великої душі // Борис Романович Ліпман. — Серія : постаті в освіті і науці. — Кам.-Подільський, 2010; Сучасні досягнення в галузі музичної педагогіки // Зб. наук. праць. Пед. освіта: теорія і практика. — Кам.-Подільський, 2010. — Вип. 5; Музика подільських композиторів у полікультурному світовому просторі // Мистецька спадщина Поділля у контексті полікультурного європейського простору. — Кам.-Подільський, 2010; Актуальні питання естетичного виховання молоді засобами музики / М.А. Печенюк та ін. — Кам.-Подільський, 2014; Фахова підготовка вчителя музичного мистецтва: теорія і практика формування вокально-хорових умінь та навичок / М.А. Печенюк та ін. — Кам.-Подільський, — 2017; *Pieśni z Podola* // Polacy na Podolu. — Pamiętnik Kijowski. — Kijów. — 2004. — Т. 7; *Polski śpiewnik Podola* // Rota: Kwartalnik dla Polonii i Polaków poza Granicami Kraju. — Warszawa, 2004. — Nr 2/3; пед.-метод. праці.

М. Печенюк